

Pankkitarkastusviraston toimintakertomus 1972

1. Pankkeja ja luotto-osakeyhtiöitä koskevan lainsäädännön kehitys
2. Pankkitarkastusviraston valvonnassa olevien pankkien ja luotto-osakeyhtiöiden lukumäärät ja niissä tapahtuneet muutokset vuonna 1972
3. Pankkitarkastusviraston henkilökunta ja budjetti
4. Pankkitarkastusviraston toiminta
 - 4.1. Istunnot
 - 4.2. Kassavaranto- ja vakavaraisuusvaatimusten noudattamisen valvonta
 - 4.3. Pankkitarkastusviraston suorittamat tarkastukset
 - 4.4. Säästöpankki- ja osuuspankkitarkastuksen ohjaus ja valvonta
 - 4.5. Pankkien lopettamistoimet
 - 4.6. Pankkitarkastusvirastolle tehdyt kantelut ja viraston tietoon tulleet väärinkäytökset
 - 4.7. Pankkien vakuusrahastot
 - 4.8. Arvopaperikauppiat
 - 4.9. Pohjoismainen yhteistyö

1. Pankkeja ja luotto-osakeyhtiöitä koskevan lain-
säädännön kehitys

Heinäkuun 11 päivänä 1972 annetulla lailla (566/72) muutettiin Kehitysaluerahasto Oy - Utvecklingsområdesfonden Ab -nimisestä osakeyhtiöstä 22 päivänä tammikuuta 1971 annetun lain (65/71) 11 §:n 1 kohta ja lisättiin lain 9 §:ään uusi 3 momentti. Muutokset koskivat sanotulle yhtiölle valtion varoista maksettavia korvauksia. Muussa pankkitarkastusviraston valvonnan alaisia pankkeja ja luotto-osakeyhtiöitä koskevassa lainsäädännössä ei kertomusvuoden aikana tapahtunut muutoksia.

2. Pankkitarkastusviraston valvonnassa olevien pankkien ja luotto-osakeyhtiöiden lukumäärät ja niissä tapahtuneet muutokset vuonna 1972

Pankkitarkastusviraston valvonnassa olevia pankkeja ja luotto-osakeyhtiöitä oli vuoden 1972 lopussa yhteensä 724. Edelliseen vuoteen verrattuna lukumäärä vähentyi 22:lla. Vähentymistä aiheuttivat fuusiot, joita säästöpankeilla oli neljä ja osuuspankeilla 18 vuoden 1972 aikana. Fuusioita tapahtui kertomusvuoden aikana noin puolet siitä, mitä niitä oli edellisenä vuonna, jolloin niitä oli säästö- ja osuuspankeilla yhteensä 42. Liikepankkien, kiinnitysluottopankkien ja luotto-osakeyhtiöiden luku pysyi ennallaan.

Pankkien sivukonttoreiden luku vuoden 1972 lopussa oli 2 568. Lisäystä edelliseen vuoteen on 22. Kokonaismuutos koostuu saadun sivukonttoriluvan perusteella avatuista sivukonttoreista, lakkautetuista sivukonttoreista sekä fuusioituneista pankeista, jolloin sulautuva pankki yleensä liitetään sivukonttorina vastaanottavaan pankkiin. Liikepankkien sivukonttoreita avattiin saadun luvan perusteella neljä, säästöpankkien sivukonttoreita 13 ja osuuspankkien sivukonttoreita neljä kappaletta. Sivukonttoreita lakkauttivat liikepankit kaksi, säästöpankit kahdeksan ja osuuspankit 10 kappaletta. Fuusiot lisäsivät sivukonttoreiden lukua 21:lla.

Pankkien ja luotto-osakeyhtiöiden pääkonttorit ja sivukonttorit 1971 ja 1972

ryhmät	Pääkonttoreita			Sivukonttoreita		
	31.12. 1971	31.12. 1972	Lisäys(+) /vähenn. (-)	31.12. 1971	31.12. 1972	Lisäys(+) /vähenn. (-)
pankit	7	7	0	828	830	+ 2
luotto-	4	4	0	-	-	-
osake-	4	4	0	-	-	-
pankit	306	302	- 4	955	964	+ 9
pankit	425	407	- 18	763	774	+ 11
Yhteensä	746	724	- 22	2 546	2 568	+ 22

Pää- ja sivukonttoreiden lisäksi pankit harjoittavat pankkitoimintaa pankkitarkastusviraston määrää-

missä rajoissa pää- tai sivukonttoreiden alaisissa toimipisteissä, joita pankeilla voi olla seuraavanlaisia:

- työpaikan toimipisteet
- ulkomaanliikenteen toimipisteet
- liikkuvat toimipisteet
- seteliautomaattitoimipisteet sekä
- tilapäiset toimipisteet

Pankkien toimipisteet 31.12.1972 sekä vuoden 1972 aikana toimineet tilapäiset toimipisteet

toimipistetyyppi	Liikepankit	Säästöpankit	Osuuspankit	Yhteensä
työpaikan	201	22	12	235
ulkomaanliikenteen	11	-	-	11
liikkuvat	11	9	7	27
seteliautomaatit	3	2	2	7
tilapäiset	74	6	-	80
muut	-	-	60	60
Yhteensä	300 - 74 226	39 - 6 33	81	420 - 80 340

Liikepankeilla on toimipisteitä huomattavasti enemmän kuin muilla pankkiryhmillä, erityisesti työpaikan toimipisteitä eli teollisuuslaitoksen tms. työpaikan yhteydessä siellä työskenteleviä tai oleskelevia henkilöitä palvelevia toimipisteitä. Toinen suuri ryhmä on messujen, neuvottelupäivien ym. yhteydessä yleensä muutaman päivän ajan toimivat

tilapäiset toimipisteet. Edelliseen vuoteen verrattuna liikepankkien toimipisteiden luku on jonkin verran kasvanut. Ryhmällä muut tarkoitetaan sellaisia toimipisteitä, joita ei ole voitu sijoittaa mihinkään edellä mainituista ryhmistä. Toimipisteistä 22.11.1972 viimeksi antamassaan yleisohjeessa pankkitarkastusvirasto on antanut pankeille poikkeustapauksissa mahdollisuuden saada hakemuksesta kohtuullisen järjestelyajan tällaisten palvelupisteiden toiminnan saattamiseksi pankkitarkastusviraston määrittämiin rajoihin. Näiden palvelupisteiden toiminnan selvittely on pankkitarkastusvirastossa edelleen vireillä.

Pää- ja sivukonttoreiden sekä toimipisteiden (tilapäiset toimipisteet eivät ole tässä luvussa mukana) lukumäärä oli pankkitarkastusviraston valvonnassa olevilla pankeilla ja luotto-osakeyhtiöillä vuoden 1972 lopussa yhteensä 3 632.

3. Pankkitarkastusviraston henkilökunta ja budjetti

Henkilökunta

Kertomusvuoden alussa oli pankkitarkastusviraston henkilökunnan lukumäärä 24. Vuoden aikana virastoon otettiin ATK-suunnittelija ja kaksi tilapäistä toimistoapulaista, joista toinen osaksi vuotta.

Maaliskuun 1 päivästä 1972 lukien määrättiin viraston ylijohtaja valtioneuvoston jäseneksi, mikä aiheutti järjestelyjä virkojen hoidossa. Vs. ylijohtajan vir-

kaa hoitamaan määrättiin pankkiylitarkastaja, jonka virkaa puolestaan hoiti saman osaston pankkitarkastaja. Vapaaksi jäänyttä pankkitarkastajan S 10 virkaa hoitamaan otettiin viransijainen huhtikuun 1 päivästä 1972 lukien. Nämä järjestelyt jatkuivat kertomusvuoden loppuun.

Edellä mainittujen viransijaisuuksien aiheuttamien virkavapauksien lisäksi oli virkavapautta yhdellä pankkitarkastajalla Helsingin Yliopiston siviilioikeuden assistentin viran hoitamista varten kolme ja puoli kuukautta sekä väitöskirjan tekemistä varten puolitoista kuukautta. Lisäksi yhdellä pankkitarkastajalla oli käräjien toimittamista varten kahden viikon virkavapaus ja yhdellä konekirjoittajalla virkavapautta viisi ja puoli kuukautta yksityisasioiden vuoksi.

Henkilöstökoulutukseen virastosta on kertomusvuonna osallistunut viisi henkilöä. ATK-asiantuntija ja ATK-suunnittelija ovat osallistuneet yhteensä neljälle automaattista tietojenkäsittelyä koskevalle kurssille ja viraston ATK:hon liittyviä toimistotehtäviä hoitava toimistoapulainen on käynyt ATK:n peruskurssin. Kirjaajana toimiva toimistos sihteeri on ollut valtiovarainministeriön järjestelyosaston järjestämällä kirjaajakurssilla ja yksi kanslisti kanslistikurssilla. Molemmat edellä mainitut henkilöt ovat lisäksi osallistuneet valtion maksuliikettä ja kirjanpitojärjestelmää koskevalle kurssille.

Tutustuminen muiden pohjoismaiden pankkitarkastusvirastoihin jatkui kertomusvuonna, jolloin neljä pankkitarkastusviraston edustajaa, kolme pankkitarkastajaa ja viraston sihteeri, tekivät opintomatkan Tanskan pankkitarkastusvirastoon. Matkan tarkoituksena

oli tutustua Tanskassa käynnissä olleen uusien pankkilakien valmistelun yhteydessä esille tulleisiin kysymyksiin. Tämän lisäksi tutustuttiin mm. talletustoimintaan, asuntosäästötoimintaan, pankkien välisiin sopimuksiin, sivukonttoritoimintaan, pankkien kannattavuuden seuraamiseen, pankkien omistamien yhteisöjen tarkastamiseen sekä Tanskan pankkitarkastusviraston organisaatioon, sisäiseen työnjakoon ja kanslian töiden järjestelyyn.

Ulkomaisiin konferensseihin osallistuttiin kertomusvuonna seuraavasti: Viraston vs. ylijohtaja osallistui Lontoossa järjestettyyn "Competition in Banking Services" -kongressiin ja ATK-asiantuntija Haagissa pidettyyn "Information Economics in Banking and Finance" -konferenssiin sekä Jugoslaviassa, Ljubljanassa pidettyyn "Second International Conference on Computers in Banking and Monetary Control" -nimiseen konferenssiin.

Budjetti

Pankkitarkastusviraston menoarvion loppusumma vuodelle 1972 oli 1 058 900 markkaa eikä siihen kertomusvuoden aikana tullut muutoksia, koska virasto ei vuonna 1972 tehnyt ehdotuksia lisämenoarvioiksi.

Viraston menot tilinpäätöksen mukaan olivat 949 501 markkaa. Edellisenä vuonna tilinpäätöksen loppusumma oli 821 437 markkaa. Kertomusvuoden menoarvioon 1 058 900 markkaan verrattuna jäivät viraston todelliset menot 109 399 markkaa alle arvioitujen määrien. Tähän vaikutti lähinnä erityismenoarvion palkkausmomentilta palkkoina, palkkioina sekä sosiaaliturvamaksuina säästyneet varat. Näiden varojen säästö

johtui toisaalta siitä, että tilapäisille toimihenkilöille ei tarvittu palkkausmäärärahoja aivan siinä laajuudessa kuin niitä oli menoarvioon sisällytetty sekä toisaalta siitä, että työsuhteinen ATK-suunnittelija tuli viraston palvelukseen vasta arvioitua myöhemmin. Myös sopimuspalkoissa jäi jonkin verran säästöä eräiden virkavapauksien johdosta. Säästöä esiintyi tilinpäätöksessä lisäksi sekalaisten menojen ryhmässä, jossa matkoja sekä muita menoja varten saatuja määrärahoja ei kokonaisuudessaan käytetty.

Pankkitarkastusviraston toiminnasta johtuviksi kustannuksiksi, eli valvontamaksuina maksettavaksi määräksi vuodelle 1972 valtiovarainministeriö määräsi kaikille rahalaitosryhmille yhteensä 1 167 800 markkaa. Menoarvioon perustuviin kustannuksiin sisällytettiin pankkitarkastusviraston toiminnasta johtuvien kustannusten perimisestä annetun asetuksen (754/70) 2 §:ssä tarkoitetut viraston eläkekustannukset. Kun viraston tilinpäätöksen mukaiset menot olivat 949 501 markkaa ja asetuksen edellyttämä eläkekustannuslisä 15 %:n mukaan 99 816 markkaa, olivat pankkitarkastusviraston sen valvonnan alaisilta rahalaitoksilta perittävät todelliset kustannukset 1 049 317 markkaa. Valtiovarainministeriön suorittaman maksuunpanon mukaan perityn ja tilinpäätökseen perustuvan tarkistetun valvontamaksun välinen erotus on näin ollen 118 483 markkaa, mikä tullaan hyvittämään maksuvelvollisille vuoden 1973 maksuunpanon yhteydessä.

4. Pankkitarkastusviraston toiminta

Pankkitarkastuslain tarkoittamaa valvonta- ja tarkastustehtäväänsä pankkitarkastusvirasto suoritti mm. antamalla valvonnassaan oleville pankeille ja luotto-osakeyhtiöille yleisohjeita, seuraamalla niiden toimintaa määräjain virastoille toimitettavien pankin tilaa ja toimintaa koskevien ilmoitusten, hallintoelinten pöytäkirjojen ym. asiakirjojen perusteella, suorittamalla tarkastuksia ja osallistumalla pankkien hallintoelinten kokouksiin.

Kertomusvuonna pankkitarkastusvirasto antoi pankeille ja luotto-osakeyhtiöille yleisohjeita seuraavista asioista:

- 1. Suurehkoa luottoa (liike-, kiinnitysluottopankit ja luotto-osakeyhtiöt: suurehkoa ja suurta luottoa) nauttivien asiakkaiden vastuut
- × 2. Vakavaraisuusilmoituksen toimittaminen
- × 3. Pankkisalaisuus
- × 4. Tilintarkastajat ja tilintarkastus
- 5. Kilpailunrajoitusten ilmoittaminen
- 6. Toimipisteet
- × 7. Tilinpäätös tilivuodelta 1972 ja tilinpäätöstä täydentävät selvitykset.

Yllämainituista ohjeista säästö- ja osuuspankeille annettiin ohjeet 1 - 7, liikepankeille ohjeet 1 ja

3 - 7, kiinnitysluottopankeille ohjeet 1, 3, 5 ja 7 ja luotto-osakeyhtiöille ohjeet 1, 5 ja 7.

Pankkitoiminnassa vallitsevien kilpailuolosuhteiden arvioimiseksi pankkitarkastusvirasto antamassaan yleisohjeessa teki kaikkia pankkeja ja luotto-osakeyhtiöitä koskevan tiedustelun kilpailunrajoituksista. Voimassa olevien korkosopimusten vastaisten talletusten esiintymisestä tehtiin myös tiedustelu kaikille liike-, säästö- ja osuuspankeille.

Automaattisen tietojenkäsittelyn järjestelmiä kehitettiin kertomusvuonna 16.4.1971 laaditun yleissuunnitelman mukaisesti. Sen edellyttämistä osajärjestelmistä toteutettiin suurehkojen luottojen valvontajärjestelmä ja tehtiin valtion tietokonekeskuksen kanssa sopimus pankkien elinkeino- ja kiinteistöomistusten valvontajärjestelmän toteuttamisesta. Toteutuneista ATK-järjestelyistä saatiin jo huomattavaa hyötyä. V. 1972 maksuluettelon laatiminen tietokoneella säästi työkuukustannuksia sekä virastossa että valtiovarainministeriössä. Pankkien hallintohenkilökunnan ATK-valvontajärjestelmän tulosten avulla on pankkilakién noudattamisen valvontaa voitu tältä osin huomattavasti tehostaa.

4.1. Istunnot

Pankkitarkastusviraston istuntoja oli 66 vuonna 1972 ja niissä käsiteltiin kaikkiaan 363 asiaa.

Edelliseen vuoteen verrattuna käsiteltyjen asioiden määrä väheni noin puoleen (v. 1971 asioita oli 744). Istuntoasioiden väheneminen aiheutui pääasiallisesti siitä, että pankkien sääntöjen ja yhtiöjärjestysten muutoksista annettavia lausuntoja oli huomattavasti vähemmän kuin aikaisempina vuosina. Hakemusasiat, kuten esimerkiksi pankkien sivukonttorilupahakemukset sekä hakemukset saada harjoittaa asuntosäästötoimintaan liittyvää asunto-osakkeiden ja -osuuksien sekä omakotikiinteistöjen välitystä ratkaistiin edelleen istunnoissa.

Osastoittain istuntoasioiden lukumäärät jakaantuivat siten, että liikepankkiosastoa koskevia asioita oli 76, säästöpankkiosastoa koskevia asioita 84 ja osuuspankkiosastoa koskevia asioita oli 120. Muita, osastojen ulkopuolisia asioita oli 83.

Suurimman asiaryhmän muodostivat valtiovarainministeriölle annetut lausunnot, joita oli 83. Asuntosäästötoimintaan liittyvää asunto-osakkeiden ja -osuuksien sekä omakotikiinteistöjen välitystä koskevia lupia myönnettiin 20 säästöpankille ja 26 osuuspankille. Tätä tarkoittavia anomuksia hylättiin 19 kappaletta.

Sivukonttorilupia myönnettiin liikepankeille 10, säästöpankeille 15 ja osuuspankeille viisi kappaletta. Anomuksia hylättiin kaksi.

Asia	Lp- osasto	Sp- osasto	Op- osasto	Ei osasto- koht.	Yhteensä
Lausunnot valtiovarainministeriölle	29	7	38	9	83
Muut lausunnot	7	-	1	8	16
Sivukonttorit	11	15	15	4	45
Maksuvalmius ja vakavaraisuus	6	1	1	-	8
Pankkikiinteistöjen omistuksen ylitys ja arvonkorotukset	5	29	19	2	55
Asuntosäästötoiminta	-	26	41	-	67
Debentuuri- ja obligaatiolainat	2	-	-	-	2
Pankkitarkastusviraston tulo- ja menoarvio- ehdotus yms.	-	-	-	6	6
Pankkitarkastusviraston henkilökunta	-	-	-	27	27
Muut asiat	16	6	5	27	54
Yhteensä	76	84	120	83	363

1) Asioiden jako ryhmiin on suoritettu pöytäkirjan pykälien mukaan.

Sama asia saattaa esiintyä useamman kuin yhden kerran, jos se on pantu pöydälle.

54
4
2

4.2. Kassavaranto- ja vakavaraisuusvaatimusten noudattamisen valvonta

Kassavaranto

Pankkilakien asettamien kassavarantovaatimusten noudattamista pankkitarkastusvirasto valvoi liike-, säästö- ja osuuspankkien kuukausittain virastolle lähettämien kassavarantoilmoitusten perusteella. Liikepankeilla, joilla kassavarantovaatimuksen kohdalla on viiden vuoden siirtymäaika liikepankkilain voimaantulosta, kassavarantotilanne 31.12. 1972 tarkasteltuna oli sellainen, että kaikilla seitsemällä liikepankillä kassavaranto olisi täyttänyt lain asettaman vähimmäisvaatimuksen. Heikoimmalla se oli 111 % ja vahvimalla 354 % lain edellyttämästä määrästä.

Säästöpankeille lähetettiin puutteellisista kassavarannoista kirjallisia huomautuksia kertomusvuoden aikana yhteensä 40 kappaletta. Vuoden päättyessä oli viisi sellaista säästöpankkia, jotka eivät täyttäneet säästöpankkilain edellyttämää kassavarannon vähimmäisvaatimusta. Niistä neljän säästöpankin osalta alikatteen kestoaika oli ollut lyhytaikainen. Yksi säästöpankki asetettiin jatkuvien maksuvalmiushäiriöiden vuoksi vuoden 1972 aikana erityisen asiamiehen valvontaan.

Viisi säästöpankkia oli kertomusvuoden alussa asetettuna erityisen, pankkitarkastusviraston määräämän asiamiehen valvontaan. Vuoden aikana asetettiin kolme säästöpankkia asiamiehen valvontaan ja samoin vapautettiin kolme säästöpankkia valvonnasta. Vuoden 1972 päättyessä oli siten viisi säästöpankkia asetettuna erityisen asiamiehen valvontaan.

Osuuspankeille lähetettiin puutteellisen kassavarannon vuoksi kirjallisia huomautuksia vuoden 1972 aikana neljä kappaletta. Työnjako osuuspankkitarjoustarkastuksen ja pankkitarkastusviraston kesken kassavarantovaatimuksen noudattamisen valvonnassa oli se, että osuuspankkitarjoustarkastus antoi huomautuksen ao. osuuspankille kassavarannon oltua kuukauden lopussa ensimmäisen kerran vajaa ja pankkitarkastusvirasto kassavarannon oltua vajaa kahtena perättäisenä kuukautena. Vuoden päättyessä osuuspankkeja, joiden kassavaranto ei täyttänyt osuuspankkilain asettamaa vähimmäisvaatimusta, oli yhdeksän kappaletta.

Vakavaraisuus

Pankkien ja luotto-osakeyhtiöiden vakavaraisuutta valvottiin erityisten vakavaraisuusilmoitusten perusteella, joita säästö- ja osuuspankit toimittavat pankkitarkastusvirastolle kerran vuodessa, liike- ja kiinnitysluottopankit sekä luotto-osakeyhtiöt kaksi kertaa vuodessa.

Liikepankkien vakavaraisuus eli omien pääomien suhde pankin sitoumuksiin on lain mukaan oltava vähintään neljä prosenttia. Yhdelle liikepankille pankkitarkastusvirasto 29.3.1972 myönsi 31.12.1972 saakka voimassa olleen luvan alentaa vakavaraisuutensa kolmeen prosenttiin. Ko. pankin vakavaraisuus 31.12.1972 oli 5,47 %. Muiden liikepankkien vakavaraisuus oli kertomusvuoden aikana vähintään vaaditun suuruinen.

Kaikkien kiinnitysluottopankkien vakavaraisuus täytti kiinnitysluottopankkilain vaatimuksen.

Luotto-osakeyhtiöiden vakavaraisuuden tulee luotto-osakeyhtiölain mukaan olla vähintään 20 %. Luotto-osakeyhtiöistä yhden yhtiön vakavaraisuus ei täyttänyt kertomusvuonna lain vaatimusta. Pankkitarkastusvirasto myönsi 2.9.1972 ko. luotto-osakeyhtiölle 31.12.1973 saakka voimassa olevan luvan alentaa vakavaraisuutensa 15 %:iin. Sen vakavaraisuus 31.12.1972 oli 16,22 %.

Säästö- ja osuuspankeilla on 10 vuoden siirtymäaika saattaa vakavaraisuutensa säästö- ja osuuspankkilakien mukaiseksi. Vuoden 1971 päättyessä oli 125 säästöpankin ja 328 osuuspankin vakavaraisuussuhdeluku alle lakien vaatiman kahden prosentin. Koska siirtymäaikaa säästö- ja osuuspankeilla vielä oli jäljellä useita vuosia, ei poikkeuslupa-anomuksia ole kertomusvuoden aikana haettu.

4.3. Pankkitarkastusviraston suorittamat tarkastukset

Pankkitarkastusviraston liikepankkiosasto suoritti kertomusvuoden aikana neljän liikepankin, kahden kiinnitysluottopankin ja kahden luotto-osakeyhtiön tarkastuksen. Tarkastukset kohdistuivat liikepankkien osalta määrättyihin sektoreihin niiden toiminnassa ja tarkastukset suoritettiin pankkien pääkonttoreissa. Ainoastaan yhden liikepankin tarkastus ulotettiin koskemaan myös pankin sivukonttoriverkostoa.

Pankkitarkastusviraston toimesta suoritettiin vuoden 1972 aikana tarkastuksia kaikkiaan 20 säästöpankissa.

Osuuspankkeja tarkastettiin pankkitarkastusviraston toimesta 15 kappaletta.

Tarkastuksissa todetuista puutteellisuuksista on asianomaisille pankeille huomautettu ja huomautusten johdosta on vaadittu selvitykset korjaustoimenpiteistä ko. pankkien hallituksilta ja johtokunnilta.

4.4. Säästöpankki- ja osuuspankkitarkastuksen ohjaus ja valvonta

Säästöpankkitarkastus

Pankkitarkastusvirasto vahvisti 16.3., 15.6. ja 23.8.1972 Suomen Säästöpankkiliiton hallituksen tekemät päätökset kolmen säästöpankkien tarkastajan valinnasta säästöpankkitarkastuksen palvelukseen.

Säästöpankkitarkastuksen toiminnasta vuodelta 1971 johtuneiden kustannusten peittämiseksi säästöpankeilta perittävän maksun perusteeksi pankkitarkastusvirasto vahvisti 2.2.1972 enintään 18 penniä kunkin säästöpankin vuoden 1970 lopussa olleen omaisuustaseen jokaiselta täydeltä 1 000 markalta, kuitenkin siten, että suurin maksu on enintään 22 000 markkaa säästöpankkia kohden. Kun vastaavien kustannusten määrä vuodelta 1972 saatiin selville vasta vuoden 1973 puolella, voitiin kustannusten jakoperusteet vuodelta 1972 vahvistaa vasta vuonna 1973.

Säästöpankkitarkastuksen esityksen vuoden 1972 tarkastussuunnitelmaksi pankkitarkastusvirasto hyväksyi 5.1.1972. Suunnitelman noudattamista virasto valvoi säästöpankkitarkastuksen sille vuosineljänneksittäin edeltäpäin toimittamien seuraavan vuosineljänneksen tarkastuksia koskevien ilmoitusten ja suoritetuista tarkastuksista kuukausittain lähettämien ilmoitusten perusteella.

Pankkitarkastusvirasto valvoi säästöpankkitarkastuksen toimintaa myös niiden tarkastuskertomusten ja -lausuntojen sekä säästöpankkien näiden johdosta antamien vastausten perusteella, jotka säästöpankkitarkastus on kuukausittain toimittanut pankkitarkastusvirastolle. Säästöpankkitarkastuksen toimintaa on valvottu myös siten, että pankkitarkastusviraston edustaja on osallistunut säästöpankkien tarkastuksiin samanaikaisesti säästöpankkitarkastuksen edustajien kanssa. Kertomusvuoden aikana pidettiin useita neuvotteluja säästöpankkitarkastuksen johdon kanssa erilaisista säästöpankkien tarkastuksiin liittyvistä kysymyksistä, minkä lisäksi säästöpankkitarkastukselle annettiin neuvoja ja ohjeita tarkastustoimintaan liittyvissä asioissa.

Säästöpankkilain 77 §:ssä tarkoitettuja säästöpankkitarkastuksen päätösten alistuksia ei säästöpankkien taholta tehty pankkitarkastusvirastolle myöskään vuoden 1972 aikana.

Osuuspankkitarkastus

Pankkitarkastusvirasto vahvisti 12.1.1972 Osuuspankkien Keskusliitto ry:n johtokunnan tekemän

päätöksen yhden osuuspankkien tarkastajan valinnasta osuuspankkitarkastuksen palvelukseen.

Pankkitarkastusvirasto vahvisti 3.9.1970 perusteet osuuspankkitarkastuksen toiminnasta johtuvien kustannusten peittämiseksi. Valvontamaksuina perittiin vuonna 1972 osuuspankeilta 0.031 % kunkin osuuspankin omaisuustaseen loppusummasta 31.12.1971, josta oli vähennetty valtion varoista välitetyt lainat.

Pankkitarkastusvirasto hyväksyi 12.1.1972 osuuspankkitarkastuksen esityksen vuoden 1972 tarkastussuunnitelmaksi. Suunnitelman noudattamista on valvottu siten, että osuuspankkitarkastus on vuosineljänneksittäin edeltäpäin ilmoittanut seuraavana vuosineljänneksenä suunnitellut tarkastukset. Lisäksi osuuspankkitarkastus on kuukausittain ilmoittanut virastolle kunkin kuukauden aikana toimitetut tarkastukset.

Pankkitarkastusvirasto valvoo osuuspankkitarkastuksen toimintaa myös niiden tarkastuskertomusten ja -lausuntojen sekä osuuspankin näiden johdosta antamien selvitysten perusteella, jota osuuspankkitarkastus on toimittanut pankkitarkastusvirastolle. Osuuspankkitarkastuksen toimintaa on valvottu myös siten, että pankkitarkastusviraston edustajat ovat osallistuneet osuuspankkien tarkastuksiin samanaikaisesti osuuspankkitarkastuksen edustajien kanssa.

Kertomusvuoden aikana on pidetty useita neuvotteluja osuuspankkitarkastuksen johdon kanssa erilaisista osuuspankkien tarkastuksiin liittyvistä asioista. Osuuspankkitarkastuksen edusta-

jien kanssa on mm. laadittu erilaisia tilinpäätökseen liittyviä ohjeita sekä osallistuttu tilinpäätöksestä annettavien ilmoituslomakkeiden suunnitteluun.

Pankkitarkastusviraston edustajat ovat myös osallistuneet osuuspankkitarkastuksen järjestämiin osuuspankkien tarkastajien neuvottelu- ja opintotilaisuuksiin.

Osuuspankkilain 66 §:ssä tarkoitettuja osuuspankkitarkastuksen päätösten alistuksia ei osuuspankkien taholta tehty pankkitarkastusvirastolle vuoden 1972 aikana.

4.5. Pankkien lopettamistoimet

Vuoden 1972 aikana fuusioitui neljä säästöpankkia, jotka kuitenkin jäivät edelleen toimimaan vastaanottavan pankin sivukonttoreina. Osuuspankkeja sulautui muihin osuuspankkeihin 18 kertomusvuoden aikana. Näistä 17 jäi toimimaan toisen pankin sivukonttorina ja yhden pääkonttorin toiminta lakkasi sulautumisen tapahduttua. Yksi osuuspankki oli edelleen selvitystilassa. Vuonna 1972 pankkien fuusioita oli siis yhteensä 22. Vuonna 1971 vastaava luku oli 42, ja vuonna 1970 fuusioita tapahtui 22.

4.6. Pankkitarkastusvirastolle tehdyt kantelut ja viraston tietoon tulleet väärinkäytökset

Pankkitarkastusvirastolle tehtiin vuoden 1972 aikana kuusi liikepankkeja koskevaa, kuusi sääs-

töpankkeja koskevaa ja neljä osuuspankkeja koskevaa kantelua. Kantelujen johdosta hankittiin asianomaisilta pankeilta tarpeelliset selvitykset. Yleensä kantelut eivät antaneet aihetta muihin toimenpiteisiin pankkitarkastusviraston taholta. Joissakin tapauksissa ao. pankille annettiin huomautus tai kehoitus todetun epäkohdan korjaamiseksi.

Pankkitarkastusviraston tietoon tuli kertomusvuoden aikana 11 väärinkäytöstapausta.

4.7. Pankkien vakuusrahastot

Pankkitarkastusvirasto vahvisti 29.3.1972 Liikepankkien vakuusrahaston, 20.6.1972 Säästöpankkien vakuusrahaston ja 4.7.1972 Osuuspankkien vakuusrahaston kannatusmaksun. Maksujen suuruudeksi hyväksyttiin, kuten edellisenäkin vuonna, 1/10 000 rahaston kunkin jäsenpankin omaisuustaseen loppusummasta vuoden 1971 päättyessä.

Vakuusrahastojen toimintaa on valvottu niiden pankkitarkastusvirastolle lähettämien pöytäkirjojen jäljennösten ja muiden asiakirjojen perusteella sekä osallistumalla vakuusrahastojen johtokuntien kokouksiin. Pankkitarkastusviraston edustaja on ollut läsnä yhden vakuusrahaston tilintarkastuksessa. Lisäksi on vakuusrahastoille annettu tarvittaessa ohjeita ja neuvoja.

4.8. Arvopaperikauppiat

Leimaverolain soveltamisesta elokuun 6 päivänä 1943 annetun valtioneuvoston päätöksen (663/43)

22 §:n mukaan on leimaveroa koskevien säännösten noudattamista arvopaperien kaupassa ja vaihdossa pankkitarkastusviraston valvottava. Tämän perusteella on kertomusvuoden aikana pankkitarkastusviraston toimesta tarkastettu Suomalaisia Arvopapereita Oy:n, Helsingin Arvopaperipörssin ja sen jäsenenä olevien seuraavien arvopaperikauppioiden toimintaa:

Pankkiiriliike Ane Gyllenberg Oy

Bensow Oy, Oy Suomen Pankkiirilaitos

Lamy Oy

Pankkiiriliike Erik Selin Kommandiittiyhtiö

Pankkiiriliike L. Hiisi "

Pankkiiriliike S.A. Lundelin "

Liikepankkien arvopaperiosastot tarkastetaan liikepankkien tarkastuksien yhteydessä.

4.9: Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaiden pankkitarkastusvirastojen päälliköiden kokous, joka vuosittain kokoontuu vuoroin eri pohjoismaissa, pidettiin toukokuun 29-30 päivinä Oslossa. Kokoukseen osallistui Norjan, Ruotsin, Tanskan, Islannin sekä Suomen pankkitarkastusvirastojen päälliköt.

Pohjoismaiden pankkitarkastusviranomaisien kesken on kertomusvuoden aikana pantu alulle pankkien ulkomaisia tytäryhtiöitä koskevat neuvottelut. Ensimmäinen asiaa koskeva kokous oli Tukholmassa, johon Suomen pankkitarkastusvirastosta osallistui liikepankkiosaston pankkiylitarkastaja yhdessä säästöpankkiosaston pankkitarkastajan kanssa.